

Tionde roten, tomt 53

Kvarteret Stadskvarnen

En handling från 1704 (EIIa:17) berättar om en "Lur-Karin", som för länge sedan hade fått sig anvisad en liten plats på Väderkvarnsberget. Hennes dotter ärvde gården men måste flytta till landsorten, när hon gifte sig med en "landssoldat". Utan att rådfråga moderns kusin *Annika Nilsdotter Starck* sålde dottern gården till *garnisonssoldaten Johan Lustig* för 4 rdr 22 öre.

När sedan magistraten delade ut tomter lägesbestämdes dessa vid ett par tillfällen genom angivandet av deras läge i förhållande till Johan Lustigs tomt. Sålunda sägs det den 27.8.1706 (EIIa:16) att *Olof Olofsson fiskare* hade fått sig en plats utmätt på Kvarnberget näst intill Jan Lustigs hus "sunnan före". Samma år den 12 april hade *båtsmannen Sven (Andersson) Qweck* enligt samma källa begärt att få bygga på en plats belägen på Gamla Kvarnberget "näst intill Abraham Pipares (säckpipblåsares) hus och gentöver soldaten Johan Lustig", vilken plats beviljades honom, då den varken låg nära krutkammaren eller publika hus.

Långt senare, nämligen 1753 (EIIb:74, 15.9.1753) omtalar ett dokument, att brandvaktkarlen "Sven" (eg. *Olof Damgren* av hustru *Catarina Stadig* köpt den del, som hon hade ärvt efter sin moster Johan Lustigs änka och just i måndags flyttat in. *Nils Holm* skrev, att hans svärfader *Olof Segerman* av Johan Lustig hade köpt halvp parten i hus och tomt enligt köpebrev den 24.2.1708. Husen var gamla, varför Nils Holm måste reparera dem. Han hade därför begärt avvitrning. *Major Carlberg* satte då skillnaden ovan förstugan. Johan Lustigs änka bönföll då Nils Holm om att i sin höga ålderdom få betjäna sig av förstugan, eftersom hon ej hade råd att hugga hål i väggen och insätta dörr. Nils Holm hade erbjudit sig att köpa hela gården men ville göra det först sedan *Catarinas man korpral Stadig* hade hemkommit från Finland. *Damgren* ville inte avstå från del del av gården, som med rätta tillkom Nils Holm.

Om vi går tillbaka i historien och följer de båda gårdar, som skapades genom att Johan Lustig sålde hälften av sin gård till *Olof Segerman* finner vi följande: *Olof Segerman* och hans hustru *Anna Månsdotter* omtalades i 1717 års upphandlingslängd. Gården ägdes 1720 av timmermannen *Nils Jacobsson*, av avskedade *soldaten Olof Wetterman* åren 1725–32 och av dennes änka 1733–35. Om änkan sades det 1734 (rgk) att hon var fattig och höll "margtenteri" (marktenteri)

Garnisonstrumslagaren Nils Holm hade tagit över 1737–42. Sedan *bryggargilletts uppsyningsman Sven Brandt* vid visitation hade överfallits av trumslagaren *Nils Holm*, hans hustru *Ingeborg Arvidsdotter Bagge* och *Ingrid Bagge* (se 10.36), som var änka efter *artillerimedan Berg*, dömdes *Holm* och hans hustru i sept. 1751 till 21 dagars fängelse på vatten och bröd. Saken remitterades till hovrätten (EIIb:67, 4.9.1751). 1753 berättar *Riksgäldskontorets lönelängd*, att avsk. regimentstrumslagaren *N. Holm* var utfattig.

På begäran av avlidne stadstrumslagare *Nils Holms* och hans änka *Ingeborg Arvidsdotters* son *stadstrumslagare Olof Holm* utauktionerades "ett nytt litet hus på Kvarnberget", värt 1 282 d smt. Det klagades över att huset var uppsatt för nära *timmermannen Johan Henrik Fors* gårdsrum (10.52) Huset inropades 23.10.1760 av *hökaren Jonas Högström* för 1 508 d smt. *Jonas Högström* hade 21.10.1757 övertagit svärföräldrarna *stadssoldaten Gustaf Mellgrens* och hans änka

Brita Svendsdotters hus och gård 7.69 på Sillgatans norra sida öster om östra hamnen. före 1760 hade den gården återgått i svärmoderns ägo. När Jonas Högström sökte högarrättigheten 1752 (EIIb:69, 14.2.1752) berättade han, att han en tid hade tjänat *handelsmannen Christian Arfwidsson*. Han lärde sig sedan bagaryrket i två år hos *Nicolaus Kållberg*. Men med tanke på hur många, som försörjde sig som bagare, hade han valt att söka burskap som hökare. eftersom man funnit, att det inte fanns så många hökare, som man förut hade trott, beviljades ansökningsen den 20.2.1752. Samtidigt fick *Nils Söderström, Per Svensson, Nils Kampe, Jonas Österborg, Olof Holm, Anders Hallberg, Sven Biörkman* och *Nils Flint* samma tillstånd.

I ett brev till magistraten framlagt 24.10.1763 (EIIb:109) berättas, att *tygvaktare J. Revigin* efter hökaren Jonas Högströms död våren 1762 tidigare hade fordrat Högströms änka Christina Högström, född Mellberg, på 300 d smt, som mannen låntagit den 18.3.1762. Änkan Cristina Högström lämnade in en förteckning över skulderna bl.a. till hennes bror *murgesällen Lars Mellberg, Lars E Kullman, Johan Wennerwall* m fl. Köpeskilling på gården återstod med 770 d smt. Revigin fick utmätningsslag den 12.9.1764. *Arbetskarlen Peter Staf* vid Ostindiska Kompaniet hade gått i fullkomlig borgen för skulden till Revigin men Peter Staf ansåg, att änkan själv hade tillräckliga fordringar för att kunna betala skulden. Pengar till husköpet lånade Högström ursprungligen av Christian Arfwidsson (1000 rdr) men också av *visitören Wilhelm Barckhaus* (200 d smt). Skulden till Barckhaus övertogs av Sven Biörkman till vilken madame Cristina Högström pantsatte gården (EIIb:105).

Före 1772 övertogs gården av *tornväktare Torsten Knutsson* vid Svenska kyrkan. Han avled i december 1785 och efterlämnade då ett litet hus på Kvarnberget, som bestod av två rum och kök, värderat till 100 rdr specie. Han ägde också hälften i ett hus på baktomten i en gård på Sillgatan (*snickare Weisenberg* ägde framdelen) några hus från vallen bestående av sex rum, värderat till 250 rdr.

Båda gårdarna ärvdes av mågen *tornväktaren Erik Andersson*, gift med *Brita Torstensdotter*. De ägde gården vid branden 1793 (se också 7.78).